

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

Αθήνα, 08-10-2020

Αριθ. πρωτ.: Γ/ΕΞ/6869/08-10-2020

Α Π Ο Φ Α Σ Η ΑΡ. 42 / 2020

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της την 15-04-2020 μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Γεώργιος Μπατζαλέξης, Αναπληρωτής Πρόεδρος, κωλυομένου του Προέδρου της Αρχής Κωνσταντίνου Μενουδάκου, και τα αναπληρωματικά μέλη Ευάγγελος Παπακωνσταντίνου, ως εισηγητής, Γρηγόριος Τσόλιας και Εμμανουήλ Δημογεροντάκης σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Κωνσταντίνου Λαμπρινουδάκη, Χαράλαμπος Ανθόπουλου και Ελένης Μαρτσούκου αντίστοιχα, οι οποίοι, αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Στη συνεδρίαση παρέστησαν, με εντολή του Προέδρου, ο Ιωάννης Λυκοτραφίτης, ειδικός επιστήμονας – ελεγκτής ως βοηθός εισηγητή και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών υποθέσεων της Αρχής, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Υποβλήθηκε στην Αρχή η υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/4806/08-07-2019 καταγγελία, η οποία αφορά σε λήψη αζήτητης πολιτικής επικοινωνίας (μηνύματα SMS) από τον Α (εφεξής «καταγγελλόμενος») για προώθηση της υποψηφιότητάς του στις Εθνικές εκλογές.

Στην ως άνω καταγγελία ο καταγγέλλων αναφέρει ότι έλαβε δύο σύντομα γραπτά μηνύματα (SMS) από τον καταγγελλόμενο, πολιτικού χαρακτήρα με σκοπό την προώθηση της υποψηφιότητάς του χωρίς να έχει καμία προηγούμενη σχέση μαζί του.

Η Αρχή, στο πλαίσιο εξέτασης της εν λόγω καταγγελίας, απέστειλε στον καταγγελλόμενο το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/4806-1/25-07-2019 έγγραφο με το οποίο ζητούσε τις απόψεις του επί των καταγγελλομένων στην καταγγελία, θέτοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει η Αρχή για την πολιτική επικοινωνία.

Ο καταγγελλόμενος απάντησε με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/7707/08-11-2019 υπόμνημα, στο οποίο αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής συνοπτικώς αναφερόμενα:

- 1) Σχετικά με τη σχέση του με τον καταγγέλλοντα: στο πλαίσιο της δραστηριοποίησής του στο χώρο των εκδόσεων μέσω του τουριστικού ομίλου ..., αλλά και λόγω της συγγραφικής του ιδιότητας, έχει έλθει σε επαφή τόσο προσωπικά με τον καταγγέλλοντα όσο και με τον εκδοτικό οίκο (του οποίου τη διαχείριση και λειτουργία έχει αναλάβει ο καταγγέλλων). Μάλιστα, τα στοιχεία επικοινωνίας του τα έχει λάβει από τον ίδιο. Επίσης, είχε παρευρεθεί σε παρουσίαση του εκδοτικού οίκου... τον ... από τον ίδιο τον καταγγέλλοντα, με τον οποίο και συνομίλησε μετά την εκδήλωση και αντάλλαξαν στοιχεία επικοινωνίας. Συναντήθηκαν επίσης και σε εκδήλωση για τη συμπλήρωση ... χρόνων λειτουργίας των εκδόσεων
- 2) Ο καταγγέλλων δεν άσκησε το δικαίωμα αντίρρησης μετά την αποστολή του πρώτου μηνύματος και δεν προέβη σε εγγραφή στο μητρώο άρθρου 11 ν. 3471/2006 που τηρεί ο πάροχός του.
- 3) Τα δικαιώματα του καταγγέλλοντος δεν εθίγησαν ουσιωδώς και σε τέτοιο βαθμό που να δικαιολογείται η καταγγελία, αλλά αντίθετα ο καταγγέλλων ασκεί το δικαίωμά του καταχρηστικώς με σκοπό να αμαυρώσει το εναρκτήριο λάκτισμα της πολιτικής του καριέρας.

Στη συνέχεια η Αρχή κοινοποίησε στον καταγγέλλοντα με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο την απάντηση του καταγγελλόμενου και ο καταγγέλλων απάντησε με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/949/05-02-2020 έγγραφο, στο οποίο μεταξύ άλλων δηλώνει τα εξής συνοπτικώς αναφερόμενα:

- Η απάντηση του καταγγελλόμενου είναι ψευδής και ανυπόστατη, καθώς δεν έχει ουδεμία σχέση μαζί του, ούτε τον γνωρίζει, ούτε τον έχει συναντήσει στο παρελθόν. Ο καταγγελλόμενος δεν ήταν καλεσμένος σε καμία από τις δυο εκδηλώσεις τις οποίες αναφέρει, ούτε έχει κληθεί στο παρελθόν σε κάποια εκδήλωση του εκδοτικού οίκου. Ειδικότερα, το όνομα του δεν υπάρχει σε καμία βάση δεδομένων της εταιρείας και η

επί 20ετίας υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων της εταιρείας δεν γνωρίζει καν ποιος είναι.

- Στην επαγγελματική του κάρτα δεν αναφέρεται επάνω της πουθενά το κινητό του τηλέφωνο στο οποίο ήρθαν τα δυο μηνύματα της καταγγελίας.
- Στα μηνύματα που του έστειλε δεν υπήρχε κανένα μήνυμα ή σύνδεσμος για δήλωση του δικαιώματος μου περί υπαναχώρησης και δεν εμφανιζόταν (προφανώς επιτηδευμένα) ο αριθμός από τον οποίο έγινε η αποστολή, παρά μόνο το όνομα Α.

Στη συνέχεια, η Αρχή κάλεσε με το υπ' αριθμ. πρωτ Γ/ΕΞ/1006/07-02-2020 έγγραφο τον καταγγελλόμενο σε ακρόαση στη συνεδρίαση του Τμήματος της Αρχής στις 19-02-2020 προκειμένου να συζητηθεί η ως άνω καταγγελία καθώς και η γενική πρακτική που ακολουθήθηκε από τον υποψήφιο για την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα με ηλεκτρονικά μέσα. Στην εν λόγω συνεδρίαση παρέστησαν ο Α και ο δικηγόρος Εμμανουήλ Τρούλλος με ..., οι οποίοι εξέθεσαν προφορικά τις απόψεις τους. Ο καταγγελλόμενος έλαβε προθεσμία, αλλά δεν κατέθεσε υπόμνημα.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των στοιχείων του φακέλου, την ακροαματική διαδικασία και αφού άκουσε τον εισηγητή και τον βοηθό εισηγητή, ο οποίος αποχώρησε μετά τη συζήτηση της υπόθεσης και πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, μετά από διεξοδική συζήτηση,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχ. 7 του Γενικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (εφεξής, Κανονισμός), ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ως υπεύθυνος επεξεργασίας ορίζεται *«το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»*.
2. Το ζήτημα, της πραγματοποίησης μη ζητηθεισών επικοινωνιών με οποιοδήποτε μέσο ηλεκτρονικής επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών και για κάθε είδους διαφημιστικούς σκοπούς, ρυθμίζεται με το άρθρο 11 του ν. 3471/2006 για την προστασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, μία

τέτοια επικοινωνία επιτρέπεται μόνο εφόσον ο συνδρομητής συγκατατεθεί εκ των προτέρων ρητώς. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 3 του ν. 3471/2006, τα στοιχεία επαφής ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που αποκτήθηκαν νομίμως, στο πλαίσιο της πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών ή άλλης συναλλαγής, μπορούν να χρησιμοποιούνται για την απευθείας προώθηση παρόμοιων προϊόντων ή υπηρεσιών του προμηθευτή ή για την εξυπηρέτηση παρόμοιων σκοπών, ακόμη και όταν ο αποδέκτης του μηνύματος δεν έχει δώσει εκ των προτέρων τη συγκατάθεση του, υπό την προϋπόθεση ότι του παρέχεται κατά τρόπο σαφή και ευδιάκριτο η δυνατότητα να αντιστασσει, με εύκολο τρόπο και δωρεάν, στη συλλογή και χρησιμοποίηση των ηλεκτρονικών του στοιχείων και αυτό κατά τη συλλογή των στοιχείων επαφής, καθώς και σε κάθε μήνυμα, σε περίπτωση που ο χρήστης αρχικά δεν είχε διαφωνήσει σε αυτή τη χρήση. Εξάλλου, σύμφωνα τις παραγράφους 1 και 4 του άρθρου 13 του ίδιου ν. 3471/2006, ως προς την τήρηση του νόμου αυτού, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα έχει τις αρμοδιότητες του ν. 2472/1997, όπως εκάστοτε ισχύει, και επιβάλλει τις προβλεπόμενες από τον τελευταίο αυτό νόμο κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του ανωτέρω ν. 3471/2006.

3. Ειδικά για την πολιτική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Αρχής σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με σκοπό την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τόσο το άρθρο 11 του ν. 3471/2006, όσο και την Οδηγία 1/2010 της Αρχής για την πολιτική επικοινωνία αλλά και το Γενικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ισχύουν τα εξής:

Η πολιτική επικοινωνία¹ ενδιαφέρει από την άποψη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, πραγματοποιείται σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο, προεκλογική ή μη, από πολιτικά κόμματα, βουλευτές, ευρωβουλευτές, παρατάξεις και κατόχους αιρετών θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση ή υποψηφίους στις βουλευτικές εκλογές, τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα πρόσωπα αυτά καθίστανται υπεύθυνοι επεξεργασίας, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679, άρθρο 4, στοιχ. 7) εφόσον ορίζουν το σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας. Για παράδειγμα, όταν οι βουλευτές ή οι υποψήφιοι βουλευτές λαμβάνουν δεδομένα από τα πολιτικά κόμματα και τα επεξεργάζονται για προσωπική τους πολιτική επικοινωνία, καθίστανται

¹ Βλέπε ορισμό στο άρθρο 1 παρ. 2 της οδηγίας 1/2010 της Αρχής

και αυτοί υπεύθυνοι επεξεργασίας. Με την ιδιότητα αυτή και με βάση την αρχή της λογοδοσίας² πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την τήρηση των υποχρεώσεών τους και των κανόνων επεξεργασίας.

4. Όταν η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται με χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, μέσω δημοσίων δικτύων επικοινωνίας, όπως είναι η περίπτωση μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), η επικοινωνία προϋποθέτει, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 ν. 3471/2006, όπως ισχύει, την προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του ιδίου άρθρου, όπως ισχύει. Επισημαίνεται επίσης ότι σύντομα γραπτά μηνύματα (SMS) αποτελούν επίσης μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σύμφωνα με τους ορισμούς του ν. 3471/2006 και της Οδηγίας 2002/58/EK.

5. Επιτρέπεται η πολιτική επικοινωνία με χρήση ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων μόνο εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) Τα στοιχεία επικοινωνίας έχουν αποκτηθεί νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης, παρόμοιας επαφής με τα υποκείμενα των δεδομένων, και το υποκείμενο κατά τη συλλογή των δεδομένων ενημερώθηκε για τη χρήση τους με σκοπό την πολιτική επικοινωνία, του δόθηκε η δυνατότητα να εκφράσει αντίρρηση για αυτή τη χρήση αλλά δεν την εξέφρασε. Η προηγούμενη επαφή δεν είναι απαραίτητο να έχει αμιγώς πολιτικό χαρακτήρα, π.χ. είναι νόμιμη η αποστολή μηνυμάτων όταν τα στοιχεία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου συλλέχθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενης πρόσκλησης για συμμετοχή σε κάποια εκδήλωση ή δράση, ανεξαρτήτως του πολιτικού χαρακτήρα της. Αντιθέτως, δεν θεωρείται ότι συνιστά παρόμοια επαφή και δεν είναι νόμιμη η χρήση των ηλεκτρονικών στοιχείων επικοινωνίας προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας όταν τα στοιχεία αυτά αποκτήθηκαν στο πλαίσιο επαγγελματικής σχέσης, όπως για παράδειγμα η χρήση του αρχείου πελατών από υποψήφιο βουλευτή.

(β) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκεί το δικαίωμα αντίρρησης με τρόπο εύκολο και σαφή, και αυτό σε κάθε μήνυμα πολιτικής επικοινωνίας. Σε κάθε επικοινωνία απαιτείται να αναφέρεται ευδιάκριτα και σαφώς η ταυτότητα του αποστολέα ή του προσώπου προς όφελος του οποίου

² Όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παρ. 2 του ΓΚΠΔ

αποστέλλεται το μήνυμα, καθώς επίσης και μια έγκυρη διεύθυνση στην οποία ο αποδέκτης του μηνύματος μπορεί να ζητεί τον τερματισμό της επικοινωνίας.

6. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο καταγγελλόμενος, ως υπεύθυνος επεξεργασίας πραγματοποίησε πολιτική επικοινωνία με αποστολή σύντομων γραπτών μηνυμάτων (SMS). Η νομιμότητα της αποστολής εξασφαλίζεται εάν έχουν τηρηθεί τα αναφερόμενα στις ανωτέρω Σκέψεις 4, 5. Από τις απαντήσεις του υπευθύνου επεξεργασίας προκύπτουν τα εξής:
7. Αναφορικά με τον ισχυρισμό του υπευθύνου επεξεργασίας ότι το υποκείμενο των δεδομένων πρέπει πρώτα να προσφύγει στον υπεύθυνο επεξεργασίας, επισημαίνεται ότι η παραβίαση έχει ήδη τελεσθεί με την αποστολή του μηνύματος SMS, ανεξαρτήτως της άσκησης ή μη εκ των υστέρων των δικαιωμάτων του υποκειμένου ενώπιον του υπευθύνου επεξεργασίας. Σε κάθε περίπτωση δεν αποτελεί προϋπόθεση για την καταγγελία στην Αρχή, η προηγούμενη άσκηση δικαιώματος ενώπιον του υπευθύνου επεξεργασίας. Συναφώς, επισημαίνεται ότι η εγγραφή στο μητρώο άρθρου 11 ν. 3471/2006 στην οποία ο υπεύθυνος επεξεργασίας δηλώνει δεν προέβη ο καταγγέλλων, αφορά στην άρνηση του εκάστοτε συνδρομητή να λαμβάνει τηλεφωνήματα για απευθείας εμπορική προώθηση.
8. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν προσκόμισε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι είχε εξασφαλιστεί η απαιτούμενη προηγούμενη συγκατάθεση του παραλήπτη των μηνυμάτων SMS, ή ότι είχε υπάρξει προηγούμενη παρόμοια επαφή/επικοινωνία. Αντιθέτως, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δηλώνει ότι τα προσωπικά στοιχεία του καταγγέλλοντα αποκτήθηκαν στο πλαίσιο επαγγελματικής σχέσης η οποία δεν σχετίζεται με την πολιτική δραστηριότητα του υπευθύνου επεξεργασίας, αν και ο καταγγέλλων διαψεύδει ότι υπήρξε μια τέτοια σχέση. Σημειώνεται επίσης ότι, πέραν της συγκεκριμένης καταγγελίας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν προσκόμισε σχετικά στοιχεία ούτε για άλλα πρόσωπα στα οποία απέστειλε μηνύματα πολιτικής επικοινωνίας.
9. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν παρείχε στην Αρχή πληροφορία αναφορικά με τον ακριβή αριθμό των μηνυμάτων τα οποία εστάλησαν.
10. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν παρείχε, στα επίμαχα μηνύματα SMS της καταγγελίας, στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα εναντίωσης με τρόπο

εύκολο και σαφή.

11. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας συνεργάστηκε με την Αρχή απαντώντας στο έγγραφο για διευκρινίσεις, παρέχοντας τις πληροφορίες που ζητήθηκαν και κατά τη συνεδρίαση της Αρχής.
12. Δεν έχει επιβληθεί στο παρελθόν διοικητική κύρωση από την Αρχή στον υπεύθυνο επεξεργασίας,

Βάσει των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει ομόφωνα ότι σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 3471/2006 συντρέχουν οι προϋποθέσεις επιβολής σε βάρος του υπευθύνου επεξεργασίας, με βάση αφενός το άρθρο 13 του ν. 3471/2006, σε συνδυασμό με το άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 και με το άρθρο του 84 ν. 4624/2019, και αφετέρου το άρθρο 58 παρ. 2 εδ. θ' του Κανονισμού και το άρθρο 15 παρ. 6 του ν. 4624/2019, της διοικητικής κύρωσης, που αναφέρεται στο διατακτικό της παρούσας, η οποία κρίνεται ανάλογη με τη βαρύτητα της παράβασης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:

Επιβάλλει στον Α το αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό διοικητικό χρηματικό πρόστιμο που αρμόζει στην συγκεκριμένη περίπτωση σύμφωνα με τις ειδικότερες περιστάσεις αυτής, ύψους τρεις χιλιάδων ευρώ (3.000,00) ευρώ, για τις ως άνω διαπιστωθείσες παραβιάσεις του άρθρου 11 του ν. 3471/2006.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η γραμματέας

Γεώργιος Μπατζαλέξης

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου